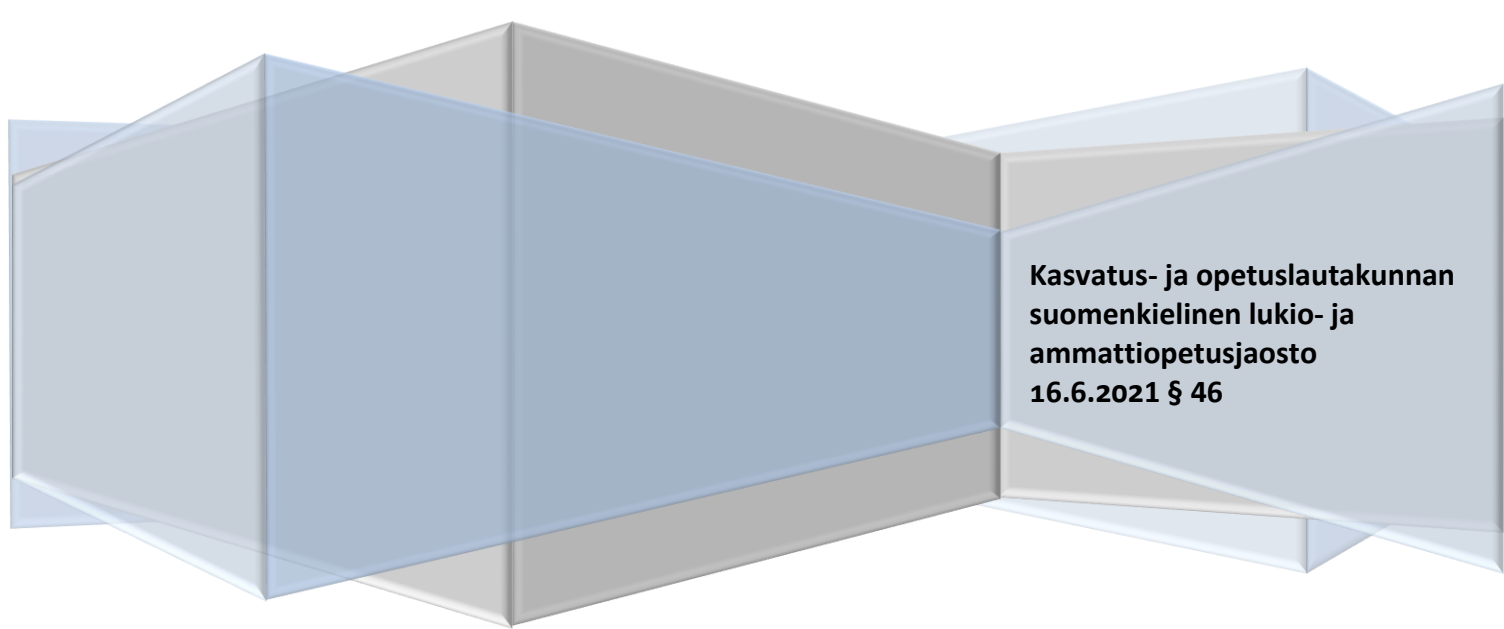

Turun ammatti-instituutin SORA-toimielimen menettelytapaohje

Kasvatus- ja opetuslautakunnan
suomenkielinen lukio- ja
ammattiopetusjaosto
16.6.2021 § 46

Sisällys

1.	Taustaa	1
1.1.	Kasvatus- ja opetuslautakunnan lukio- ja ammattiopetusjaoston päätös perustaa SORA-toimielin.....	1
2.	Lainsäädännön uudistukset ja niiden tavoitteet.....	1
3.	Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön ja kurinpito	2
4.	Opiskelijaksi ottamisen edellytykset.....	3
4.1.	Opiskelijavalintaan liittyvä tiedonsaanti.....	3
5.	Opiskelu oikeuden peruuttaminen ja palauttaminen.....	4
5.1.	Opiskelu oikeuden peruuttaminen ammatillista koulutusta koskevan lain (L531/2017) perusteella 4	
5.1.1.	Soveltumattomuus turvallisuusnäkökohtien perusteella	4
5.1.2.	Soveltumattomuus terveydentilan ja toimintakyvyn perusteella	5
5.1.3.	Opiskelu oikeuden peruuttaminen aiemman peruuttamispäätöksen johdosta.....	5
5.1.4.	Opiskelu oikeuden peruuttaminen rikosrekisteriotteen perusteella	6
5.2.	Opiskelu oikeuden peruuttamisprosessi	6
5.2.1.	Opiskelu oikeuden peruuttamisprosessin vireillepano	6
5.3.	Opiskelu oikeuden peruuttamiseen liittyvä tiedonsaanti.....	7
5.4.	Opiskelu oikeuden palauttaminen.....	7
6.	Valtakunnallinen opiskelijoiden oikeusturvalautakunta.....	8
7.	Huumausainetestaus	8
8.	Arkaluonteisten tietojen käsittely.....	9
9.	Tietojensaantioikeus	9
10.	Menettelytapaohjeen voimassaoloaika	10

Turun ammatti-instituutin SORA-toimielimen menettelytapaohje

1. Taustaa

Yliopistoja, ammattikorkeakouluja, ammatillista koulutusta ja ammatillista aikuiskoulutusta koskevia lakeja sekä rikosrekisterilakia muutettiin 12.8.2011 koulutuksen ja sen jälkeisen työelämän turvallisuuden parantamiseksi. Lakimuutokset (953/2011, 955/2011 ja 956/2011) tulivat voimaan 1.1.2012. Lainsäädäntökokonaisuus koskee mm. opiskelijaksi ottamisen esteitä, opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista sekä päihdetestausta ja kurinpitoa.

Lakimuutoksilla on pyritty lisäämään koulutuksen järjestäjien mahdollisuutta puuttua tilanteisiin, jotka liittyvät opiskelijoita koskeviin soveltumattomuus- ja turvallisuuskysymyksiin. Erityisesti on pyritty parantamaan potilas- ja asiakasturvallisuutta, liikenteen turvallisuutta, alaikäisten turvallisuutta, opiskelu- ja työyhteisön turvallisuutta sekä yksittäisen opiskelijan oikeusturvaa.

Lisäksi lailla opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta (956/2011) perustettiin valtakunnallinen opiskelijoiden oikeusturvalautakunta, Opiskelijoiden oikeusturvalautakunta toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevissa asioissa.

1.1. Kasvatus- ja opetuslautakunnan lukio- ja ammattiopetusjaoston päätös perustaa SORA-toimielin

Kasvatus- ja opetuslautakunnan lukio- ja ammattiopetusjaosto päätti 16.6.2021 asettaa 1.7.2021 lukien 30.11.2021 saakka lukio- ja ammattiopetusjaoston alaisen SORA-toimielimen ja, että toimielimen tehtävänä on päättää opiskeluoikeuden peruuttamisesta, opiskeluoikeuden palauttamisesta, määräaikaaisesta erottamisesta ja opiskelusta pidättämisestä.

Lisäksi lukio- ja ammattiopetusjaosto päätti nimetä SORA-toimielimeen toimikaudelle 1.7.2021 - 30.11.2021 koulutuksen edustajaksi jaoston Kaupunginhallituksen edustajan Mikael Miikkolan ja työelämän edustajaksi jäsen Iris Pitkäahon sekä nimetä toimielimeen seuraavat jäsenet:

- opiskelijahuollon edustaja Marko Winter,
- opettajien edustaja Pekka Rannikko,
- opiskelijoiden edustaja Eemeli Sauhula, opiskelija
- ruotsinkielisen ammatillisen koulutuksen edustaja Ulrika Gullqvist, opinto-ohjaaja
- ammatillisen koulutuksen palvelualueen koulutuspäällikkö Pekka Frantsi, koulutuspäällikkö
- toimielimen sihteeri Kirsi Laine, taloussihteeri.

Samalla lukio- ja ammattiopetusjaosto päättää valita toimielimen puheenjohtajaksi lehtori Pekka Rannikon ja varapuheenjohtajaksi opinto-ohjaaja Ulrika Gullqvistin.

2. Lainsäädännön uudistukset ja niiden tavoitteet

Uusien säännösten tavoitteena on

- parantaa turvallisuutta koulutuksessa ja sen jälkeisessä työelämässä lisäämällä koulutuksenjärjestäjien ja korkeakoulujen keinovalikoimaa opiskelijoita koskevien soveltumattomuus- ja turvallisuuskysymysten osalta
- parantamaa potilas- ja asiakasturvallisuutta sekä liikenteen turvallisuutta ehkäisemällä erilaisia vahinkoja ja väärinkäytöksiä
- suojata alaikäisiä ja muita haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä, kuten sairaita, vanhuksia ja vammaisia
- päihteen oppilaitos ja työpaikka
- opiskelijoiden yhdenvertaisuuden varmistaminen, esteettömän opiskelun tavoitteet sekä opiskelijan syrjäytymistä ehkäisevien toimintatapojen varhainen käyttö

- asianmukaiset ja riittävät tukitoimet opiskeluoikeuden peruuttamista, kurinpitoa ja huumausainetestausta koskevien menettelyjen yhteydessä
- tietojen saannin, vaihdon ja käsittelyn sääntöjen luominen opiskelijan ja oppilaitoksen välille, oppilaitosten kesken sekä oppilaitosten ja terveydenhuollon henkilöstön välillä.

3. Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön ja kurinpito

Ammatillista koulutusta (L531/2017) koskevan lain mukaisesti opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Turun ammatti-instituutti tukee turvallista opiskeluympäristöä niin, että opetukseen tarkoitetut tilat, välineet ja toimintatavat ovat turvallisia. Turun ammatti-instituutissa on yhteiset kriisi- ja turvallisuusohjeet.

Turun ammatti-instituutti voi hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut järjestysmääräykset, joilla edistetään sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

Järjestyssäännöissä ja muissa järjestysmääräyksissä voidaan antaa kouluyhteisön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asian mukaisesta käyttäytymisestä. Lisäksi määräyksiä voidaan antaa koulun omaisuuden käsittelystä sekä oleskelusta ja liikkumisesta koulun tiloissa ja sen alueella.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (L531/2017) nojalla Turun ammatti-instituutin palvelualuejohtaja on 8.3.2018 § 14 vahvistanut Turun ammatti-instituutin järjestyssäännöt.

Kun on kyse 81§ tarkoitetuista opinnoista, jos opiskelija kieltäytyy alalle soveltuvuuteen liittyvän toimintakyvyn tai terveydentilan toteamiseksi suoritettavista tarkastuksista ja tutkimuksista, häneltä voidaan pidättää oikeus opiskeluun siihen asti, kunnes hän suostuu tarvittaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Jos opiskelija kieltäytyy rikosrekisteriotteen antamisesta, häneltä voidaan pidättää oikeus opiskeluun siihen asti, kunnes hän suostuu toimittamaan rikosrekisteriotteen nähtäväksi.

Opiskelijalle voidaan antaa varoitus, jos opiskelija:

- häiritsee opetusta,
- käyttäytyy opiskeluympäristössä väkivaltaisesti tai uhkaavasti,
- menettelee vilpillisesti tai rikkoo oppilaitoksen järjestystä tai muun opiskeluympäristön järjestystä, taikka
- kieltäytyy huumausainetestistä koskevan todistuksen esittämisestä, tai
- on esitetyn selvityksen perusteella käyttänyt huumausaineita muihin, kuin lääkinnällisiin tarkoituksiin siten, että hänen toimintakykynsä on heikentynyt.

Jos teko tai laiminlyönti on vakava, tai jos opiskelija jatkaa edellä mainittua käytös kirjallisen varoituksen saatuaan, opiskelija voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi.

Opiskelijalle annettavasta kirjallisesta varoituksesta päättää koulutuspäällikkö. Opiskeluoikeuden peruuttamisesta ja palauttamisesta, määräaikaista erottamisesta sekä opiskeluoikeuden pidättämisestä päättää jaoston nimeämä SORA-toimielin. Korkeintaan kolmen kuukauden määräaikaista erottamisesta päättää koulutuspäällikkö (Sivistystoimialan hallinnon järjestäminen sivistystoimialalla 7. luku § 26).

Ennen opiskeluoikeuden peruuttamista koskevan päätöksen tekemistä on hankittava asiaa koskeva tarpeellinen asiantuntija- ja muu selvitys sekä varattava opiskelijalle ja hänen huoltajalleen tilaisuus tulla kuulluksi.

Ennen opiskelijan erottamista oppilaitoksesta ja kirjallisen varoituksen antamista opiskelijalle on yksilöitävä kurinpitorangeistukseen syynä oleva teko tai laiminlyönti, hankittava tarpeellinen selvitys ja varattava opiskelijalle tilaisuus tulla kuulluksi. Ennen opiskelijan erottamista

oppilaitoksesta on kuultava myös opiskelijan huoltajaa. Muista kurinpitotoimenpiteistä on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle.

4. Opiskelijaksi ottamisen edellytykset

Turun ammatti-instituutti voi määritellä sora-lainsäädännön puitteissa toimintakykyyn tai terveydentilaan liittyviä edellytyksiä opiskelijaksi ottamiseen sosiaali- ja terveysalan, lääkealan, välinehuoltoalan, liikunta-alan, turvallisuusalan, logistiikka-alan ja rakennusalan perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin Valtioneuvoston asetusten 138/2018 §20 ja 744/2018 mukaisesti.

Turun ammatti-instituuttiin opiskelijaksi hakeville voidaan asettaa terveydentilavaatimuksia ja muita toimintakykyyn liittyviä edellytyksiä. Opiskelijaksi ei voida ottaa henkilöä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai harjoitteluun. Opiskelu-oikeus voidaan peruuttaa edellä mainituin syin ainoastaan, jos samat edellytykset on määritelty hakuvaiheessa, ja niistä on tiedotettu hakijoille. SORA-toimielimen tulee ensisijaisesti selvittää, voidaanko terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä opiskelun este poistaa kohtuullisin toimin. Jos este voidaan poistaa kohtuullisin toimin, Turun ammatti-instituutin tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin esteen poistamiseksi.

Opiskelijaksi ottamisen esteitä tulkittaessa tulee huomioida, että vaikka henkilön terveydentila tai vammaisuus voi sinänsä estää osallistumisen esimerkiksi joihinkin opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin, ei tämä välttämättä merkitse sitä, että henkilö olisi sopimaton opiskelemaan kyseistä alaa.

Kun opintoihin sisältyy alaikäisten turvallisuutta, potilas- tai asiakasturvallisuutta taikka liikenteen turvallisuutta koskevia vaatimuksia, Turun ammatti-instituutti edellyttää tarvittaessa hakijalta valintaperusteiden mukaisia lisäselvityksiä. Jos kysymyksessä on turvallisuuteen liittyvä este, ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa, tämä seikka on esteenä opiskelijaksi ottamiselle.

Opiskelun esteenä voi olla myös aiempi opiskelu-oikeuden peruuttamista koskeva päätös, jos toisten henkilöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemiseen liittyvät seikat sitä edellyttävät. Aiempi opiskelu-oikeuden peruuttamispäätös ei automaattisesti tarkoita estettä hakeutua ko. alojen koulutukseen, vaan tilanne harkitaan aina tapauskohtaisesti.

4.1. Opiskelijavalintaan liittyvä tiedonsaanti

Turun ammatti-instituutti antaa opiskelijaksi pyrkiville etukäteen tiedon siitä, minkälaisia terveydentilaa koskevia vaatimuksia ja muita edellytyksiä opintoihin liittyy. Esimerkiksi voidaan ilmoittaa, että aiempi opiskelu-oikeuden peruuttamista koskeva päätös voi olla opiskelijaksi ottamisen esteenä.

Opetushallituksen määräys Tutkintokohtaisista terveydentilavaatimuksista ammatillisessa koulutuksessa (OPH MÄÄRÄYS: OPH-1882-2019, OPH-5-2018). SORA-toimielin suosittelee, että Turun ammatti-instituutissa noudatetaan valtakunnallisia opiskelijaksi ottamisen terveydentilavaatimuksia.

Hakijan tulee antaa opiskelijaksi ottamisen arvioinnin edellyttämät terveydentilaansa koskevat tiedot pyydettyä.

Turun ammatti-instituutissa tiedonsaantia sovelletaan aiemman peruuttamispäätöksen sekä terveydentilaan ja toimintakykyyn liittyvien edellytysten osalta sosiaali- ja terveysalan, lääkealan, välinehuoltoalan, liikunta-alan, turvallisuusalan, logistiikka-alan ja rakennusalan maanrakennuskoneenkuljetuksen osaamisalan perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen koulutusohjelmiin (kts. kappale 4).

Informointivelvollisuus koskee myös huumausainetestaukseen liittyviä käytänteitä. Tämä koskee kaikkia Turun ammatti-instituutin opiskelualoja.

Kun on kyse § 81 tarkoitetuista opinnoista, hakijoita pyydetään harkintansa perusteella ilmoittamaan, täyttävätkö he oman arvionsa mukaan terveydentilaltaan ja toimintakyvyltään opinnoissa edellytettävät vaatimukset. Mikäli hakijan ilmoituksen perusteella ilmenee aiheutta, Turun ammatti-instituutti voi edellyttää tarkempia terveydentilatietoja hakijan soveltuvuuden sekä kohtuullisten mukautustoimien arvioimiseksi. Opiskelijaksi pyrkivällä on lisäksi velvollisuus ilmoittaa pyydettyäessä tiedot aiemmasta opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä, minkä lisäksi Turun ammatti-instituutilla on oikeus saada toiselta oppilaitokselta opiskelijaksi ottamisen edellyttämät välttämättömät tiedot opiskelijaksi pyrkivän opiskeluoikeuden peruuttamista koskevista päätöksistä ja sen perusteluista.

Valinta on ehdollinen, kunnes Turun ammatti-instituutti on tarkistanut hakijalta vaaditut asiakirjat. Turun ammatti-instituutti voi purkaa valinnan, mikäli vaadittuja asiakirjoja ei toimiteta koulun ilmoittamassa määräajassa tai hakija on antanut itsestään virheellisiä tietoja.

5. Opiskeluoikeuden peruuttaminen ja palauttaminen

5.1. Opiskeluoikeuden peruuttaminen ammatillista koulutusta koskevan lain (L531/2017) perusteella

Em. lain mukaan opiskelijalta voidaan viimesijaisena keinona peruuttaa opiskeluoikeus koulutusaloilla, joissa opintoihin sisältyy alaikäisten turvallisuutta, potilas- tai asiakasturvallisuutta taikka liikenteen turvallisuutta koskevia vaatimuksia. Tällaisia opintoja on sosiaali- ja terveysalan, lääkealan, välinehuoltoalan, liikunta-alan, turvallisuusalan, logistiikka-alan ja rakennusalan maanrakennuskoneenkuljetuksen osaamisalan perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen koulutuksissa.

Kun opintoihin sisältyy edellä mainittuja turvallisuutta koskevia vaatimuksia, SORA-toimielin voi päätöksellään peruuttaa opiskelijan opiskeluoikeuden Turun ammatti-instituutissa, jos opiskelija

1. on vaarantamalla toistuvasti tai vakavasti opinnoissaan toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden osoittautunut ilmeisen soveltumattomaksi toimimaan opintoihin liittyvissä käytännön tehtävissä tai harjoittelussa;
2. ei terveydentilaltaan eikä toimintakyvyltään täytä opiskelijaksi ottamisen edellytyksiä tai
3. on hakuvaiheessa salannut sellaisen tiedon opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä, joka olisi voinut estää hänen valintansa opiskelijaksi.

Kun opinnot tai opintoihin kuuluva harjoittelu edellyttävät olennaisesti alaikäisten parissa työskentelyä, ammatti-instituutti voi peruuttaa opiskeluoikeuden, jos se on tarpeen alaikäisten suojelemiseksi ja jos opiskelija on tuomittu rangaistukseen sukupuolisiveellisyttä loukkaavasta teosta, seksuaalirikoksesta, taposta, murhasta, surmasta, törkeästä pahoinpitelystä, törkeästä ryöstöstä tai huumausainerikoksista.

Jos opiskelijalta joudutaan peruuttamaan opiskeluoikeus, ohjataan (opinto-ohjaaja tai kuraattori) opiskelija opiskelu- tai kotipaikkakunnan tukipalveluiden piiriin. Alaikäisten kohdalla huoltajiin ollaan yhteydessä.

Alla on käsitelty kutakin kriteeriä yksityiskohtaisesti.

5.1.1. Soveltumattomuus turvallisuusnäkökohtien perusteella

Opiskelijalta voidaan peruuttaa opiskeluoikeus, jos opiskelija on soveltumaton alalle. Tämä ilmenee siten, että opiskelija on toistuvasti tai vakavasti vaarantanut opinnoissaan toisen henkilön

terveyden tai turvallisuuden ja näin osoittanut olevansa ilmeisen soveltumaton toimimaan opintoihin liittyvissä käytännön tehtävissä oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä.

Tällainen piittaamattomuus ilmenee esimerkiksi vakavina tai toistuvina työturvallisuusmääräysten laiminlyönteinä tai turvallisuutta vaarantavina epäselvyyksinä käytännön tehtävissä oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä liittyvien tehtävien hoidossa. Piittaamattomuuteen voi liittyä myös opiskelijan välinpitämättömyyttä hänen toiminnastaan aiheutuvia seuraamuksia kohtaan.

Yksittäinen huolimattomuudesta aiheutunut vahinko ei täytä opiskeluoikeuden peruuttamisen edellytyksiä, jos teko tai laiminlyönti ei osoita ilmeistä soveltumattomuutta toimimaan opintoihin liittyvissä käytännön tehtävissä oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä.

5.1.2. Soveltumattomuus terveydentilan ja toimintakyvyn perusteella

Opiskelijalta voidaan peruuttaa opiskeluoikeus, jos hän ei terveydeltään eikä toimintakyvyltään täytä opiskelijaksi ottamisen edellytyksiä. Kriteeri ei edellytä sitä, että toisen henkilön turvallisuus olisi jo ollut käytännössä uhattuna. Ennen päätöksen tekemistä SORA-toimielin harkitsee, onko este sellainen, että se voidaan poistaa kohtuullisin mukautuksin. Henkilön terveydentilaan ja toimintakykyyn liittyvä seikka ei voi olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle eikä myöskään perusteena opiskeluoikeuden peruuttamiselle, jos este voidaan kohtuullisin toimin poistaa.

Opiskeluoikeuden peruuttaminen terveydentilan ja toimintakyvyn perusteella voi tulla kysymykseen, kun opiskelijan fyysinen tai psyykinen toimintakyky on objektiivisesti tarkastellen vaarantunut ja tutkinnon suorittaminen on ilmeisen mahdotonta. Opiskeluoikeuden peruuttaminen on kuitenkin viimesijainen keino, ja ennen peruuttamista keinoina voidaan käyttää opiskelijan ohjaamista sairauslomalle tai siirtoa toiselle, soveltuvammalle opiskelualalle. Esimerkkejä seikoista, jotka johtavat opiskeluoikeuden peruuttamiseen ovat vakava asosiaalisesti värittynyt persoonallisuushäiriö, vakavat psykoottiset häiriöt, joissa ei ole saatu riittävästi hoidollista vastetta sekä vakava päihde- tai huumeriippuvuus, jota ei saada hoidolla hallintaan. Terveydentilaan liittyvällä seikalla ei tarkoiteta lievempiä mielenterveyden häiriöitä, joita voidaan onnistuneella hoidolla parantaa tai merkittävästi lieventää siten, että mahdolliset esteet ammatissa toimimiselle poistuvat. Soveltumattomuus arvioidaan yksilöllisesti kyseisen alan näkökulmasta.

Jos Turun ammatti-instituutilla on perusteltua aihetta epäillä opiskelijalla olevan sellainen terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä este, joka voisi olla opiskeluoikeuden peruuttamisen perusteena, voi Turun ammatti-instituutti määrätä opiskelijan tarvittaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Turun ammatti-instituutti vastaa määräämistään tarkastuksista ja tutkimuksista aiheutuvista kustannuksista.

Turun ammatti-instituutilla on oikeus saada lääkärin kirjallinen lausunto opiskelijan terveydentilasta opiskeluoikeuden arviointia varten. Opiskeluoikeuden peruuttamista koskeva päätös edellyttää tarvittavan asiantuntijaselvityksen saamista. Jos opiskelija kieltäytyy edellä mainituista tarkastuksista ja tutkimuksista, häneltä voidaan 85 §:n nojalla pidättää oikeus opiskeluun siihen asti, kunnes hän suostuu tarvittaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin viimeistään yhden kuukauden kuluessa.

5.1.3. Opiskeluoikeuden peruuttaminen aiemman peruuttamis päätöksen johdosta

Opiskeluoikeuden peruuttaminen on mahdollista, mikäli opiskelija on hakuvaiheessa salannut tiedon opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä, joka olisi voinut estää hänen valintansa opiskelijaksi. Opiskeluoikeuden peruuttaminen opiskeluoikeuden peruuttamis päätöksen salaamisen perusteella edellyttää, että Turun ammatti-instituutti on hakuvaiheessa pyytänyt tietoa opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä.

Turun ammatti-instituutilla on oikeus saada opiskeluoikeuden arvioinnin edellyttämät välttämättömät tiedot opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä ja sen perusteluista toiselta oppilaitokselta.

5.1.4. Opiskeluoikeuden peruuttaminen rikosrekisteriotteen perusteella

Opiskeluoikeuden peruuttaminen rikosrekisteriotteen perusteella liittyy alaikäisten henkilökohtaisen koskemattomuuden suojelutarpeeseen sekä edistää heidän henkilökohtaista turvallisuuttaan lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annettua lakia vastaavasti.

Opiskelijan tulee koulutuksen järjestäjän pyynnöstä antaa opiskeluoikeuden arviointia varten nähtäväksi rikosrekisterilain (770/1993) 6§:n 5 momentissa tarkoitettu ote rikosrekisteristä, jos koulutukseen liittyviin käytännön tehtäviin oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä sisältyy olennaisesti alaikäisten parissa työskentely.

Tarkasteltavat rikosnimikkeet ovat samat, kuin lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetussa laissa. Rikostuomio ei tarkoita automaattista opiskeluoikeuden peruuttamista, vaan asia harkitaan aina tapauskohtaisesti. Harkintaan voi vaikuttaa esimerkiksi koulutusala, tehty rikos, tekoajankohta ja tuomion pituus.

Opiskelija tilaa rikosrekisteriotteen Oikeusrekisterikeskukselta. Tietoa pyydettyäessä on ilmoitettava tarkoitus, johon rikosrekisteriotetta tarvitaan. Ote on maksuton.

- [Tilaa rikosrekisteriote: oikeusrekisterikeskus.fi](https://oikeusrekisterikeskus.fi)

Jos opiskelija kieltäytyy rikosrekisterin antamisesta, häneltä voidaan pidättää oikeus opiskeluun siihen saakka, kun hän suostuu toimittamaan rikosrekisteriotteen nähtäväksi.

5.2. Opiskeluoikeuden peruuttamisprosessi

Opiskeluoikeuden peruuttaminen ei ole rangaistustoimenpide, vaan sillä pyritään parantamaan opiskelu- ja työskentely-ympäristön turvallisuutta. Ennen peruuttamistoimenpiteisiin ryhtymistä yhdessä opiskelijan kanssa kartoitetaan moniammatillisesti keinot, joilla opiskelijaa voidaan auttaa, kuten ohjaamalla toiselle soveltuvammalle alalle.

Opiskelijalle turvataan mahdollisuus riittävään opinto-ohjaukseen sekä opiskeluhuollon palveluihin ja muihin ennalta ehkäiseviin tukitoimiin.

5.2.1. Opiskeluoikeuden peruuttamisprosessin vireillepano

Opiskelijan opiskelukykyä arvioitaessa on olennaista, että päätöstä tekemässä on vähintään kaksi oppilaitoksen henkilökunnan edustajaa. Tämä on sekä opiskelijan, että henkilökunnan oikeusturvan mukaista.

Havainnon tekijä ottaa yhteyttä opiskelusta koulutuspäällikköön, joka tarvittaessa tekee päätöksen asian viemisestä TEHO-ryhmän (tehostettu puuttuminen) käsittelyyn. TEHO-ryhmä:

- ensisijaisesti ohjaa opiskelijan saamaan tukea ja jatkohoitoa tai
- päättää aloittaa opiskeluoikeuden peruuttamisprosessin.

Opiskelija on mukana prosessissa. Opiskelijalla on oikeus pyytää tuekseen käsittelyyn tukihenkilö ja haluamansa hoitotyöntekijä, esimerkiksi häntä hoitava lääkäri. Opiskelijalle on selvästi kerrottava prosessin etenemisestä.

Vireillepanosta tiedotetaan koulutuspäällikköä, joka osallistuu käsittelyyn tarpeen mukaan. Käsittely dokumentoidaan aina muistiolla, johon kirjataan seuraavat asiat:

- tilannekuvaus prosessin aloittamisesta
- osapuolten kuuleminen ja näkemys asiasta
- mahdolliset asiantuntijakuulemiset
- tehdyt toimenpiteet, esimerkiksi ohjaus
- päätös asiassa etenemisestä perusteluineen
- asiakirjan tarkastaminen ja hyväksyminen kaikkien osallistujien allekirjoituksin

Asiakirja lähetetään Turun ammatti-instituutin kirjaamoon, missä sitä säilytetään arkistointi- ja salassapitosäännökset huomioon ottaen

Päätöksen mahdollisesta opiskeluoikeuden peruuttamisprosessin aloittamisesta tekee SORA-toimielin. Kirjallinen päätös annetaan tiedoksi opiskelijalle henkilökohtaisesti tai kirjattuna kirjeenä kirjaamon kautta.

Opiskeluoikeuden peruuttamista koskeva prosessi voi johtaa useaan eri lopputulokseen:

- Turun ammatti-instituutti voi päättää siirtää opiskelijan tämän suostumuksella opiskelemaan toista koulutusala
- Turun ammatti-instituutti voi päättää peruuttaa opiskeluoikeuden,
- Turun ammatti-instituutti voi selvitysten jälkeen päättää, että opiskeluoikeutta ei peruuteta

Peruuttamista koskevaan päätökseen voi hakea muutosta valtakunnalliselta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnalta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ja sen jälkeen Helsingin hallinto-oikeudelta. Hallinto-oikeuden opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Peruuttamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta, ellei valtakunnallinen opiskelijoiden oikeusturvalautakunta tai hallinto-oikeus kiellä päätöksen täytäntöönpanoa.

Ennen opiskeluoikeuden peruuttamista selvitetään yhteistyössä opiskelijan, hakutoimiston sekä opinto-ohjaajan kanssa, voiko opiskelija siirtyä ammatti-instituutin sisällä toiseen koulutukseen. Siirron edellytyksenä on, että opiskelijalla on edellytykset saavuttaa tutkintovaatimukset toisella alalla. Tällöin ei tarvitse soveltaa varsinaista opiskelijavalintaa koskevia säännöksiä. Siirrosta tehdään kirjallinen päätös ja samalla kirjataan opiskeluoikeudesta luopuminen aiempaan koulutusohjelmaan.

Turun ammatti-instituutti tarjoaa opiskeluoikeuden peruuttamisprosessin kuluessa henkilökohtaista opinto-ohjausta. Turun ammatti-instituutti toimii yhteistyössä opiskelijaterveydenhuolto- ja opiskelijahuoltopalvelua antavien ja järjestävien viranomaisten ja muiden tahojen kanssa sekä antaa opiskelijoille tietoa näiden järjestämisestä palveluista. Tarvittaessa opiskelija ohjataan hakemaan näitä etuja ja palveluita.

5.3. Opiskeluoikeuden peruuttamiseen liittyvä tiedonsaanti

Turun ammatti-instituutilla on oikeus saada toiselta ammatilliselta koulutuksenjärjestäjältä tiedot vireillä olevasta opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta käsittelystä, jos opiskeli- ja on hakenut Turun ammatti-instituuttiin siirto-opiskelijana.

Turun ammatti-instituutilla on velvollisuus antaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle Valviralle välttämättömät tiedot sen toimialaan kuuluvien koulutusalojen osalta opiskeluoikeuden peruuttamista koskevista vireillä olevasta käsittelystä sekä opiskeluoikeuden peruuttamista tai muuhun koulutukseen siirtämistä koskevasta päätöksestä perusteluineen.

5.4. Opiskeluoikeuden palauttaminen

Opiskelijalla on mahdollisuus hakea opiskeluoikeuden palauttamista, jos opiskeluoikeus on peruutettu terveydentilaa tai toimintakykyä koskevan seikan vuoksi.

Opiskelu-oikeuden palauttamisen edellytyksenä on, että hakija osoittaa peruuttamisen aiheuttaneiden syiden poistuneen. Opiskelijan tulee toimittaa Turun ammatti-instituutille terveydentilaansa koskevat lausunnot. Opiskelu-oikeuden palauttamisen hakemiselle ei ole määräaika. Opiskelu-oikeuden palauttamispyyntö toimitetaan Turun ammatti-instituutin kirjaamoon ja osoitetaan SORA-toimielimelle.

Opiskelu-oikeuden palauttamista hakevalla on aina oikeus tulla kuulluksi ja lisäksi SORA-toimielin voi päätöstä tehdessään kuulla lääkäriä, terveydenhoitajaa ja muita tarpeellisiksi katsomiaan asiantuntijoita.

Riippumatta siitä, onko päätös palauttamista puoltava tai sen hylkäävä, opiskelijalla on oikeus saada päätöksen yhteydessä ohjausta tukitoimenpiteisiin, kuten hoitoonohjausta ja tietoa mahdollisuudesta päätöksestä valittamiseen.

Palauttamista koskevaan päätökseen voi hakea muutosta valtakunnalliselta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnalta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ja sen jälkeen Helsingin hallinto-oikeudelta.

Turun ammatti-instituutilla on velvollisuus antaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle Valviralle välttämättömät tiedot sen toimialaan kuuluvien koulutusalojen osalta opiskelu-oikeuden palauttamista koskevasta päätöksestä perusteluineen.

6. Valtakunnallinen opiskelijoiden oikeusturvalautakunta

Valtakunnallinen opiskelijoiden oikeusturvalautakunta (VOLTK) on ensimmäisen asteen muutoksenhakuelin opiskelu-oikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevissa asioissa. Lautakunnasta säädetään Laissa opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta (956/2011).

Lautakunta on itsenäinen ja riippumaton muutoksenhakuelin, jonka tarkoituksena on varmistaa yhtenäisen soveltamiskäytännön muodostuminen opiskelu-oikeuden peruuttamis- ja palauttamistapauksissa. Valtioneuvosto nimittää lautakunnan opetus- ja kulttuuriministeriön esityksestä kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja lisäksi ministeriö nimittää lautakunnalle tarpeellisen määrän sivutoimisia esittelijöitä.

Lautakunta koostuu sivutoimisesta puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta ja kymmenestä muusta jäsenestä. Lautakunnan kokoonpanossa varmistetaan lääketieteellisen, oikeudellisen ja koulutusasioiden asiantuntemus sekä opetushenkilöstön ja opiskelijoiden edustus.

Opiskelu-oikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevat valitusasiat käsitellään kiireellisinä. Lautakunta voi kieltää peruuttamispäätöksen toimeenpanon joko opiskelijan vaatimuksesta, tai oma-aloitteisesti.

7. Huumausainetestaus

Turun ammatti-instituutti voi velvoittaa opiskelijan esittämään huumausainetestä koskevan todistuksen, jos on perusteltua aihetta epäillä, että opiskelija on huumausaineiden vaikutuksen alaisena opintoihin kuuluvassa käytännön tehtävissä oppilaitoksessa, työpaikalla tai muussa oppimisympäristössä, tai että opiskelijalla on riippuvuus huumeista ja jos huumausainetestauksesta on ilmoitettu opiskelijalle koulutukseen hakeutuessa.

Edellytyksenä on lisäksi, että

- testaaminen on välttämätöntä opiskelijan toimintakyvyn selvittämiseksi; ja
- opiskelija toimii tehtävissä, jotka edellyttävät erityistä tarkkuutta, luotettavuutta, harkinta- ja reagointikykyä; ja
- huumeiden vaikutuksen alaisena tai huumeista riippuvaisena toimiminen
 - o vakavasti vaarantaa opiskelijan itsensä, tai toisen, henkeä tai terveyttä
 - o vakavasti vaarantaa liikenteen turvallisuutta

- vakavasti vaarantaa salassapitosäännöksiin suojattujen tietojen suojaa tai eheyttä, tai
- merkittävästi lisää huumaus- tai lääkeaineiden laittoman kaupan, hallussapidon, käytön tai leviämisen riskiä.

Perusteltu epäily ei merkitse sitä, että huumausaineiden käyttö on näytetty toteen, vaan se voi perustua esimerkiksi opettajan tai työpaikkaohjaajan tekemiin havaintoihin opiskelijan käyttäytymisestä, taikka muilta saatuun palautteeseen, jota voidaan pitää luotettavana. Huumetestaukseen lähettämisestä päättää koulutus päällikkö.

Turun ammatti-instituutti määrää huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisvelvollisuudesta myös opintoihin kuuluvien käytännön tehtävien aikana. Huumausainetestin tekee Turun ammatti-instituutin osoittama terveydenhuollon ammattihenkilöstö. Testiin on mentävä viipymättä.

Huumausainetestiä koskevan todistuksen vaatimisesta on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle. Huumausainetestiä koskevaan todistukseen sisältyy selvitys siitä, onko opiskelija käyttänyt huumausainetta muuhun, kuin lääkinnällisiin tarkoituksiin siten, että hänen toimintakykynsä on heikentynyt. Todistus annetaan kirjallisena testatulle itselleen. Todistuksesta aiheutuvista kustannuksista vastaa Turun ammatti-instituutti.

Todistus huumausainetestistä sisältää henkilötietolain 11 §:n tarkoittamia arkaluonteisia tietoja. Erityistä huomiota tulee kiinnittää hoitoonohjaukseen ja huumausaineiden käyttöä koskevien tietojen luottamukselliseen käsittelyyn sekä testaamista koskevien todistusten huolelliseen hävittämiseen heti, kun se käsittelyn kannalta on mahdollista.

8. Arkaluonteisten tietojen käsittely

Turun ammatti-instituutissa erityisesti seuraaviin tehtäviin voi liittyä arkaluonteisten tietojen käsittelyä:

- ammatillisen koulutuksen palvelualuejohtaja
- rehtorit
- opiskeluterveydenhuolto
- opinto-ohjaaja
- työpaikalla järjestävästä koulutuksesta vastaava
- koulutus päälliköt,
- turvallisuusasioista vastaavat

Opiskelu oikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevia hakijan ja opiskelijan terveydentilätietoja sekä kurinpitotoimiin liittyviä tietoja saavat käsitellä vain ne henkilöt, jotka valmistelevat tai tekevät päätöksen opiskelijavalinnasta, opiskelu oikeuden peruuttamisesta tai palauttamisesta taikka kurinpidosta. Rikosrekisteritietoja saavat käsitellä vain ne henkilöt, jotka valmistelevat tai tekevät päätöksen opiskelu oikeuden peruuttamisesta. Kaikki valmisteluun tai päätöksentekoon osallistuvat henkilöt ovat vaitiolovelvollisia.

Opiskelu oikeuden peruuttamis- ja palauttamisprosessin käsittelyssä vältetään henkilötietojen esille tuloa mahdollisimman pitkään. Arkaluonteiset tiedon on säilytettävä erillään muista henkilötiedoista ja ne poistetaan välittömästi, kun niiden säilyttämiselle ei ole enää laki- sääteisten tehtävien edellyttämää perustetta ja viimeistään 4 vuoden kuluttua tietojen merkitsemisestä.

Kaikkeen salassa pidettävän tiedon asiattomaan leviämiseen puututaan (Hallintolaki 434/2003, § 13).

9. Tietojensaantioikeus

Tiedon haltijalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus antaa opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskevia tietoja opiskelu oikeuden peruuttamista tai palauttamista valmisteleville tai

päätöksentekoon osallistuville henkilöille, jos ne ovat tiedon saajan päätöksenteon kannalta välttämättömiä.

Opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskevia ja tehtävien hoidon kannalta välttämättömiä tietoja on tiedon haltijalla salassapitosäännösten estämättä oikeus antaa:

- palvelualuejohtajille ja turvallisuudesta vastaavalle muulle henkilölle opiskelun turvallisuuden varmistamiseksi
- opinto-ohjauksesta vastaavalle henkilölle muihin opintoihin ja tukipalveluihin ohjaamista varten
- opiskeluterveydenhuollosta vastaaville henkilöille opiskelijan terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi ja tarvittaviin tukitoimiin ohjaamista varten
- työpaikalla järjestävästä koulutuksesta vastaavalle henkilölle opiskelijan sekä työssäoppimispaikan henkilöstön ja asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi
- poliisille ja koulutuksen järjestäjän turvallisuudesta vastaavalle edustajalle, joka on ensisijaisessa vastuussa turvallisuusuhan selvittämisestä, välittömän turvallisuusuhan arvioimiseksi, tai mikäli opiskelijan todetaan terveydentilanarvioinnissa olevan vaaraksi muiden turvallisuudelle.

10. Menettelytapaohjeen voimassaoloaika

Tämä menettelytapaohje on voimassa 20.5.2020 alkaen.

Tämä ohje tarkistetaan tarpeen mukaan.

Ohjeen tarkistamisesta vastaa Turun ammatti-instituutin johtoryhmä.

Päätös Kasvatus- ja opetuslautakunnan suomenkielinen lukio- ja ammattiopetusjaosto
19.5.2020 § 37.

Yhteystiedot

Turun ammatti-instituutin SORA-toimielin
PL 955
20101 Turku
lukiojaammattiopetusjaosto@turku.fi

Puh. 044 907 3981 (puheenjohtaja) ja 040 578 1472 (sihteeri)